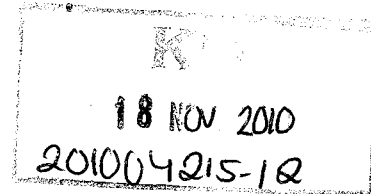

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår saksbehandler/tlf.
Hege Torp, + 47 2203 7208

Vår ref.
Deres ref.
201004215

Oslo,
17.11.2010

Høring: Endring i forskriftsbestemmelser om akkreditering av doktorgradsstudier

Norges forskningsråd takker for anledningen til å kommentere utkast til endringer i forskriftsbestemmelser som gjelder akkreditering av doktorgradsstudier.

Forskningrådet støtter forslaget om forskriftsendringer som innebærer at det stilles aktivitetskrav til det faglige miljøet ved akkreditering av nye doktorgradsstudier og ved revidering av eksisterende. De foreslåtte aktivitetskravene er godt begrunnet og relevante i forhold til det overordnede målet om å sikre kvalitet over tid i doktorgradsundanningen. Nedenfor er dette synspunktet begrunnet og utdypet.

Departementet foreslår å endre NOKUT-forskriften § 3-2 slik at det stilles aktivitetskrav for akkreditering og revidering av doktorgradsstudier. Aktivitetskravene er knyttet til

- fagmiljøets størrelse målt ved antall årsverk med førstestillingskompetanse (minst 8), herav heltidsansatte (minst 6), herunder antall med professorkompetanse (minst 4), og til
- potensial og kapasitet for rekruttering som gjør det mulig å opprettholde et miljø med minst 20 doktorgradskandidater.

Slike minstekrav til aktivitet vil sikre at fagmiljøet rundt doktorstudiet både har toppkompetanse og en viss faglig bredde, at selve studiet er bredt, og at antall doktorgradskandidater er tilstrekkelig til at de selv vil gi et vesentlig bidrag til læringsmiljøet.

De kvantitative minstekravene som er felles for alle fag og fagområder, er ikke nærmere begrunnet i høringsbrevet, men må antas å være basert på vurderinger og analyser av erfaringer med eksisterende doktorgradsundanninger.

*Departementet foreslår også å endre forskriften slik at NOKUT gis myndighet til å fastsette ett sett av kriterier for akkreditering av nye doktorgradsstudier, og et annet sett for revidering av doktorgradsstudier. Ved akkreditering av nye studier skal det legges til grunn kriterier og standarder som er egnet til å dokumentere *faglig potensial*; ved revidering av studier skal det legges til grunn kriterier og standarder som er egnet til å dokumentere *faktisk kvalitet med hensyn til aktivitet og produksjon*.*

Forslaget om minstekrav til aktivitet ved akkreditering og revidering er begrunnet med at det vil bidra til å sikre at doktorgradsundanningen kan holde høy kvalitet over tid. Det anføres også at

minstekrav til størrelse målt ved antall doktorgradsstudenter bidrar til at etablering av doktorgradsstudier skjer på områder der det er økonomisk forsvarlig for institusjonen og nasjonen.

Forskningsrådet vil understreke at målet om *kvalitet i doktorgradsopplæringen* er viktig – for alle parter: For kandidatene som investerer mye tid og arbeid i graden, for gradsgivende institusjoner, som er avhengige av et godt omdømme for rekruttering, for senere arbeidsgivere som skal ta doktorgradskandidatenes kompetanse i bruk, for norsk forskning og for kunnskapsutviklingen generelt.

Det synes å være liten tvil om at doktorgradsutdanningens kvalitet, herunder stipendiatenes mulighet til å gjennomføre i løpet av 3-4 år, avhenger av *det fagmiljøet stipendiatene er knyttet til*. Integrering i et aktivt fagmiljø med fokus på *internasjonal kontakt og publisering*, inkludert veiledere og medstipendiater, gir et godt læringsmiljø og virker inspirerende. Dette er blant annet påpekt i flere av Forskningsrådets fagevalueringer, og synes å gjelde for alle fagområder. NIFU STEP's analyser, som viser at stipendiater knyttet til forskningsrådsfinansierte prosjekter har bedre gjennomføring enn andre stipendiater, støtter opp under dette.

Betydningen av *fagmiljøet størrelse* for doktorgradsutdanningens kvalitet trekkes også fram i flere av Forskningsrådets fagevalueringer. Ved at *flere aktive forskere* med ulike faglige interesser og nettverk er knyttet til doktorgradsutdanningen, får kandidatene tilgang til et større og bredere fagmiljø - med kanskje alternative perspektiver på kandidatenes egne forskningstema. I tillegg vil et stort fagmiljø være *mer robust* og mindre sårbart enn et mindre; det vil lettere kunne håndtere endringer i staben, og det vil være lettere å finne gode løsninger for kobling av veileder og kandidat. Et stort fagmiljø *kan* også ha mer ressurser enn et mindre, og vil dermed kunne tilby studentene driftsmidler og tilgang til god infrastruktur i større grad enn et lite fagmiljø. Et stort fagmiljø kan også representere større *variasjon i rollemodeller* for studentene, for eksempel når det gjelder kjønn og minoritetsbakgrunn.

Forskningsrådet oppfatter de foreslåtte aktivitetskravene som en innskjerping av kravene til å etablere nye doktorgraderstudier sammenliknet med dagens praksis. De foreslåtte aktivitetskravene vil innebære at det blir vanskeligere for vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler å etablere (og opprettholde) doktorgradsstudier. Det vil kreve mer ressurser, eventuelt større omprioritering av ressurser enn med dagens regelverk. Som konsekvens, vil det kunne ta lenger tid for en høyskole å utvikle det antallet doktorgrader som kreves for å oppnå status som universitet. Eventuelt vil målet ikke nås uten samarbeid eller sammenslåing med andre høyskoler. En slik utvikling kan i seg selv være ønskelig.

Forskningsrådet har registrert at det for mange av de nyetablerte doktorgradstudiene ved høyskolene, har vist seg vanskelig å oppnå et rimelig antall stipendiater i løpet av 2-4 år; det gjelder også for høyskolene som senere er blitt universitet. Det er mange forklaringer på dette. Noen av programmene har en relativt smal faglig innretning, og har dermed også et begrenset rekrutteringspotensial. Det kan også skyldes mangel på midler til stipendiatstillinger. Med konkurranse om stipendiater må et doktorgradsprogram være synlig og faglig profilert for å kunne rekruttere - lokalt, nasjonalt og eventuelt internasjonalt. Dette oppnås primært gjennom profilering av forskningsmiljøet og eventuelt enkeltforskere knyttet til fagmiljøet. Noe av intensjonen med den foreslåtte forskriftsendringen er å forhindre at det etableres doktorgradsstudier som med liten sannsynlighet kan oppnå en kvalitetsbasert profilering og rekruttering innenfor en rimelig tidsramme.

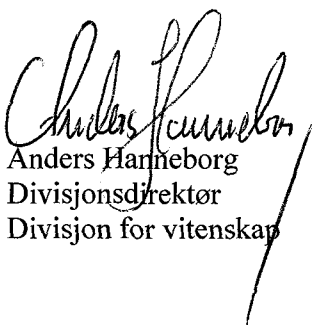
Oppsummering

Norges forskningsråd støtter forslaget om forskriftsendringer som innebærer at det stilles aktivitetskrav til det faglige miljøet ved akkreditering av nye doktorgradsstudier og ved revidering av eksisterende. De foreslåtte aktivitetskravene er godt begrunnet og relevante i forhold til det overordnede målet om å sikre kvalitet over tid i doktorgradsdanningen.

Forskningsrådet støtter forslaget om at NOKUT gis myndighet til å fastsette ett sett av kriterier for akkreditering av nye doktorgradsstudier, og et annet sett for revidering av doktorgradstudier. Dette vil gi muligheter for etablering av nye doktorgradsutdanninger i fagmiljøer som ennå ikke er fullt ut etablert, men som har stort faglig potensial. Dette vil også gi muligheter for en lempelig innføring av det nye regelverket.

Forskningsrådet oppfatter de foreslåtte aktivitetskravene som en innskjerping av kravene til å etablere nye (og videreføre allerede akkrediterte) doktorgraderstudier sammenliknet med dagens praksis. Det at de *kvantitative aktivitetskravene* er felles for alle fagområder, kan få utilsiktede effekter, ved at det nye regelverket virker mer begrensende innenfor noen fagområder enn andre. *Det er derfor viktig at konsekvensene av det nye regelverket overvåkes.*

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Anders Hanneborg
Divisjonsdirektør
Divisjon for vitenskap

Hege Torp
Avdelingsdirektør
Divisjon for vitenskap